

Temanotat

**Hviterussland: Reise-, ID- og
sivilstatusdokumenter**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Hviterussland: Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter**

SUMMARY

The paper starts by looking at the rules for birth registration and issuing birth certificates. There is only one official ID-document in Belarus, and that is the passport. Every person from the age of 16 must have a passport. Specific groups of Belarusians abroad can acquire a (new) passport at Belarusian embassies, while others must travel to Belarus to do so.

Only civil marriages exist in Belarus, and the rules for marriage are presented here, together with procedures for registering marriages done abroad. The paper also goes through general rules for the issuing of originals, duplicates and copies of civil documents, and the possibilities for getting such documents from abroad. In many situations a document must be legalized or verified by apostille before it can be used abroad.

Belarus is a country with a lot of corruption. Landinfo, however, has only limited information about whether it is possible to bribe officials in order to get documents containing false information.

SAMMENDRAG

Notatet tar først for seg reglene for fødselsregistrering og utstedelse av fødselsattester. Det finnes bare ett offisielt ID-dokument i Hviterussland, og det er passet. Alle personer over 16 år er pliktige til å skaffe seg pass. Bestemte grupper av hviterussere i utlandet kan få (nytt) pass ved den hviterussiske ambassaden de sokner til, mens andre må reise til Hviterussland for å ordne det.

I Hviterussland kan en bare inngå borgerlige ekteskap. Reglene for inngåelse av ekteskap, blant annet hvilket underlagsmateriale som må foreligge, blir gjennomgått. Notatet tar videre for seg de generelle reglene for utstedelse av originaler, duplikater og kopier av sivile dokumenter, og for tilgangen til slike dokumenter fra utlandet. I mange sammenhenger kreves det at et dokument for bruk i utlandet legaliseres eller verifiseres med apostille.

Hviterussland er et land med mye korrupsjon. Men Landinfo har lite informasjon om i hvilken grad dette fører til at det er mulig å bestikke seg til et dokument med falskt innhold.

INNHold

1. Innledning	6
2. Administrativ oppbygning	6
3. Fødselsregistrering og -attest	7
3.1 Fødselsattestens innhold	7
3.2 Utstedende myndighet	7
3.3 Identifikasjonsnummer	7
4. Pass	8
4.1 Pass som identitetsbevis innenlands	8
4.2 Spravka	9
4.3 Utstedende myndighet	9
4.4 Passets utseende og innhold	9
4.5 Passets gyldighetstid.....	10
4.6 Forlengelse av gyldighetstiden	10
4.7 Erverv av pass i Hviterussland	10
4.8 Erverv av pass ved hviterussisk ambassade.....	10
4.9 Pass til barn født utenlands	11
4.10 Inndragelse av pass.....	12
4.11 Dødsfall	12
4.12 Biometriske pass.....	12
5. Laissez-passer	12
6. Ekteskap og ekteskapsattest	13
7. Førerkort	15
8. Utstedelse og utsending av sivile dokumenter	15
8.1 Utstedelse av duplikater og kopier (i Hviterussland)	15
8.2 Tilgang til sivile dokumenter fra utlandet	15
9. Legalisering og verifisering med apostille	16
10. Korrupsjon og forfalskning	17
10.1 Korrupsjon.....	17
10.2 Forfalskninger og ekte dokumenter med manipulerte opplysninger	18
10.2.1 Forfalskninger.....	19

10.2.2	<i>Dokumenter med uriktige opplysninger</i>	19
11.	Referanser	20

1. INNLEDNING

Hviterussland ble en egen stat i 1991 etter å ha vært en del av Sovjetunionen. Landet har et autoritært regime med generelt liten grad av respekt for menneskerettighetene. Korrupsjonen er høy, og landet er på flere områder relativt lukket.

Dette notatet dreier seg om dokumentersituasjonen i landet. Politiske og menneskerettslige forhold er ikke i fokus. Situasjonen angående registrering av personopplysninger, dokumenter, utstedelse, oppbevaring, innhold med mere virker relativt ryddig. Landet har kommet forholdsvis kort på noen områder, for eksempel er det ennå ikke innført biometriske pass.

Notatet tar for seg registrering av ulike personopplysninger og rutiner for utstedelse av sentrale reise-, ID- og sivilstatusdokumenter.

Mange av kildene som er brukt finnes bare på russisk/hviterussisk. Landinfo har i noen tilfeller brukt elektroniske oversetterprogram, men har etter beste evne forsøkt å kontrollere det oversatte materialet opp mot andre muntlige og skriftlige kilder.

Landinfo har hatt et tett og nært samarbeid med polske migrasjonsmyndigheter i utarbeidelsen av dette notatet. Vi vil takke våre kolleger i Polen for verdifulle bidrag og konstruktive innspill. Den hviterussiske ambassaden i Stockholm har velvillig besvart en rekke spørsmål angående regler, praksis med mere – særlig angående utstedelse av ulike dokumenter. Vi vil takke ambassaden for det.

2. ADMINISTRATIV OPPBYGNING

Det sentrale departementet for utstedelse av reise-, ID- og sivilstatusdokumenter og registrering av tilhørende informasjon er Innenriksdepartementet. En av avdelingene i dette departementet er avdelingen for statsborgerskap og migrasjon. Avdelingen er delt i fire enheter, med ansvar for henholdsvis:

- Migrasjon, utlendinger og statsløse
- Statsborgerskap, passutstedelse og utreise
- Arbeidsmigrasjon, flyktninger og asyl
- Registrering av sivile opplysninger (en database skal etableres innen 2013)

Til sammen er det ansatt 46 personer i avdelingen for statsborgerskap og migrasjon. I ytre etat (som tilsvarer norsk direktoratnivå) er det i alt 156 enheter (Polens migrasjonsmyndigheter 2010).

3. FØDSELSREGISTRERING OG -ATTEST

En fødsel skal ifølge hviterussisk lov registreres innen tre måneder. Registreringen er basert på en erklæring fra en medisinsk institusjon der fødselen skjedde, og en erklæring fra foreldrene. Fødselen kan registreres på stedet der fødselen skjedde, eller der foreldrene er bostedsregistrert. Ved registreringen utsteder det lokale Folkeregisteret to duplikater av fødselsattest, en til foreldrene og en til det lokale statistiske kontoret. Tidligere var registreringen i stor grad avhengig av at foreldrene meldte fra, men det antas at registreringen også tidligere var nærmest komplett. Det skyldes at foreldrene hadde mye å tape økonomisk dersom barnet ikke ble registrert (Grigoriev 2007).

Fødselsattesten er et sentralt dokument i mange sammenhenger, blant annet ved søknad om pass og andre dokumenter. Selv om det er passet som er selve identitetsdokumentet utenlands, er det mange land som også krever framleggelse av (den hviterussiske) fødselsattesten i bestemte situasjoner. DISCS (u.å.) for Hviterussland viser utseendet til og innholdet av en fødselsattest.

3.1 FØDSELSATTESTENS INNHOLD

En typisk fødselsattest inneholder opplysninger om fornavn, mellomnavn, etternavn,¹ kjønn, fars og mors navn, fødselsdato, fødselssted, utstedende myndighet, bostedsregistrering og navn og tittel på utstedende person.

Noen fødselsattester kan ha tilleggsopplysninger om for eksempel etnisk tilhørighet, alder og yrke til mor og far, informasjon om besteforeldrene, bostedsregistrering til foreldre og besteforeldre (English Translation for Immigration u.å.).

3.2 UTSTEDENDE MYNDIGHET

Som hovedregel er fødselsattesten utstedt av Folkeregisteret eller et lokalt autorisert kontor (English Translation for Immigration u.å.).

3.3 IDENTIFIKASJONSNUMMER

Hviterussiske borgere blir tildelt et unikt identifikasjonsnummer² (personnummer). Fra 2008 får en det tildelt ved fødselsregistrering, mens en inntil 2008 først fikk det tildelt ved første utstedelse av pass innen fylte 16 år.

Identifikasjonsnummeret består av 14 tall/bokstaver. Det første refererer til kjønn,³ de neste seks er fødselsdatoen. Så følger en bokstav som indikerer regionen registrering er skjedd i,⁴ etterfulgt av et serienummer bestående av tre tall. Til slutt

¹ Utskrift av opplysninger fra fødselsregister utstedt til voksne kvinner vil også inneholde informasjon om pikenavn, hvis de er gift pikenavn og har endret etternavn.

² Da Hviterussland innførte et nytt system for personregistrering i 2008, ble ordet personnummer byttet ut med identifikasjonsnummer. Det var store protester fra ortodokst kristent hold mot å knytte mennesker for tett opp til et nummer (Landinfo, Migrationsverket, UVI 2007).

³ 1 brukes om en mann født på 1800-tallet, 2 brukes om en kvinne født på 1800-tallet, 3 for en mann født på 1900-tallet, 4 for en kvinne født på 1900-tallet, 5 står for en mann (gutt) født på 2000-tallet og 6 står for en kvinne (jente) født på 2000-tallet.

⁴ I personnummeret bruker regionene følgende bokstaver: Minsk by A, Minsk B, Brest C, Homel H, Grodno K, Vitebsk E, Mogilev M (Polens migrasjonsmyndigheter, e-postkorrespondanse 2012).

følger to bokstaver som indikerer statsborgerskap (PB står for Hviterussland), mens det helt til slutt står et kontrollnummer for intern bruk.

For eksempel kan en lese følgende ut av tallene/bokstavene i identifikasjonsnummeret 3220588B010PB8 (Polens migrasjonsmyndigheter, e-postkorrespondanse 2012):

- 3: mann født på 1900-tallet
- 220588: født 22. mai 1988
- B: Minsk oblast
- 010: serienummer
- PB: hviterussisk statsborger
- 8: kontrollnummer

4. PASS

Det finnes bare ett offisielt identitetsdokument i Hviterussland, og det er pass. Dokumentet bekrefter identiteten og statsborgerskapet til innehaveren. Passet er i samsvar med internasjonale standarder for ikke-biometriske pass. Alle personer over 16 år er forpliktet til å ha pass. Fristen for å bytte inn de gamle sovjetiske utenrikspassene til nye hviterussiske var 1. juli 2004.

4.1 PASS SOM IDENTITETSBEVIS INNENLANDS

I Sovjetunionen hadde man både innenrikspass og utenrikspass. Flere tidligere sovjetrepublikker har videreført denne ordningen. Hviterussland har imidlertid avskaffet ordningen med egne innenrikspass. Der finnes bare én type pass, det som tidligere ble omtalt som utenrikspass. Dette passet fungerer også som identitetsbevis innenlands (MILA 2005).

Det er obligatorisk for hviterussiske borgere over 16 år å være i besittelse av identitetspapirer, selv om det i og for seg ikke er noen plikt å ha identitetspapiret på seg til enhver tid. Men i svært mange situasjoner er det nødvendig å legitimere seg. Det er hyppige politikontroller på gata, og legitimasjon må vises ved hotellovernatting, i banken, og så videre. I praksis vil det være svært tungvint å være uten legitimasjonsbevis i det daglige (MILA 2005).

Det er først når en hviterussisk borger fyller 16 at det er obligatorisk å være i besittelse av pass som identitetsdokument, men pass utstedes også til barn under 16 når de trenger det som reisedokument. Disse passene blir imidlertid erstattet av nye ved fylte 16 år (se delen nedenfor om gyldighetstid).

Også fødselsattest og innføring i foreldres pass kan tjene som identitetsbevis innenlands. For dem som avtjener verneplikt, kan vernepliktsboken fungere som identitetsbevis.

4.2 SPRAVKA

Dersom man har mistet eller fått inndratt passet, kan et *spravka*⁵ fungere som identitetsbevis innenlands. Dette dokumentet erstatter da passet for en bestemt periode, maksimum én måned. Det inneholder blant annet bilde av innehaveren og opplysninger om grunnene til at vedkommende ikke har pass (MILA 2005).

4.3 UTSTEDENDE MYNDIGHET

For hviterussiske statsborgere permanent bosatt og registrert i Hviterussland, er det den lokale avdelingen for statsborgerskap og migrasjon som står for utstedelse av pass. Dersom en person er permanent bosatt utenfor Hviterussland, er det Utenriksdepartementet som er utstedende myndighet. En person som bor i Hviterussland, men som planlegger å bosette seg permanent i utlandet, må henvende seg til Innenriksdepartementet.

4.4 PASSETS UTSEENDE OG INNHOLD

Passene er mørkeblå, med trykk i gullfarge.⁶ Øverst på forsiden står det ”republikken Hviterussland” på hviterussisk, russisk og engelsk. Midt på siden er det bilde av det hviterussiske riksvåpenet. Nederst står det ”pass” på de samme tre språkene. Også for innholdet brukes alle tre språk. Passet har 32 sider og er 125 x 88 mm stort. Passnummeret består som regel av to bokstaver og sju tall. Nummeret er perforert inn på de 16 første sidene av passet. Passene har vært i bruk siden 1997 (MILA 2005). Hver region har sin egen serie og numre. MC for eksempel står for region Minsk.⁷ PP er for de som bor permanent utenlands. Keesing (u.å.) viser hvordan passene ser ut.⁸

Et pass inneholder opplysninger om fornavn, etternavn og farsnavn.⁹ Det siste oppgis bare på russisk og hviterussisk. Videre er det opplysninger om fødselsdato, kjønn, bosted og identifikasjonsnummer (se del 3.3 ovenfor). Fødselssted angis vanligvis bare med Hviterussland. Det er angitt utstedelsesdato og utløpsdato. Utstedende myndighet angis på engelsk, og vanligvis bare med Innenriksdepartementet. Passet inneholder innehaverens underskrift og utsteders underskrift samt stempel. For de som bor utenlands, er det et eget konsulatstempel. Dersom innehaveren har barn under 16 år, skal det være opplysninger om disse. Opplysningene blir ført inn i foreldrenes pass ved barnets fødsel. Eventuelle data om sivilstatus skal også føres inn i passet. Informasjon om etnisk tilhørighet og blodtype kan føres inn i passet dersom søker ber om det (Wikipedia 2011).

⁵ Ordet betyr attest, bevis.

⁶ Diplompassene er grønne og tjenestepassene røde, mens sjømannspassene er blå. Disse blir ikke omtalt her.

⁷ I passnummeret har regionen Brest AB, Vitebsk har BM, Gomel har HB, Grodno har KH, MP er Minsk by mens Mogilev har KB (Wikipedia 2011).

⁸ De sovjetiske innenrikspassene og de hviterussiske passene av den såkalte 1993-modellen var gyldige som legitimasjon i Hviterussland fram til juli 2004. De sovjetiske utenrikspassene (”СССР” på forsiden) var gyldige for hviterussiske borgere fram til begynnelsen av 2002.

⁹ Farsnavnet er fornavnet til en persons far med en egen endelse. For kvinner er endelsen i farsnavnet *-ovna* eller *-evna*, for menn er endelsen *-ovitsj* eller *-evitsj*.

4.5 PASSETS GYLDIGHETSTID

Det hviterussiske passet er ikke gyldig et bestemt antall år, men til innehaveren neste gang fyller henholdsvis 16, 25, 45 eller 100 år. I unntakstilfeller kan gyldighetstiden begrenses. En person som er 25 år, vil altså få et pass som er gyldig til vedkommende fyller 45 år. En person som er 24 år vil i praksis få et pass som er gyldig til vedkommende blir 45 år, selv om hovedregelen skulle tilsi at gyldighetstiden skulle ha vært fram til vedkommende fyller 25 år (MILA 2005).

4.6 FORLENGELSE AV GYLDIGHETSTIDEN

En hviterussisk borger som midlertidig oppholder seg utenlands¹⁰ kan forlenge gyldighetstiden av passet ved det hviterussiske konsulatet han/hun sorterer under. Forutsetningen er da at vedkommende kan dokumentere et velbegrunnet (fortsatt) planlagt langvarig opphold utenlands, for eksempel i form av en ny arbeidskontrakt. Andre grunner kan være sykdom, studier og familieforhold som gjør at innehaveren ikke kan bytte pass etter ordinær prosedyre. Forlengelse av gyldigheten til pass er et unntak. Gyldighetstiden kan forlenges én gang for maksimalt to år. På side 28 i passet blir en standardformulering skrevet inn: ”gyldighetstiden for dette passet forlenges fram til xx (dato)”. Passet er maksimalt gyldig så lenge innehaveren oppholder seg i utlandet og for innreise til Hviterussland. Etter tilbakekomst til Hviterussland skal passet byttes inn. I praksis forekommer det antakelig svært få tilfeller av forlengelse av pass (Polens migrasjonsmyndigheter, e-postkorrespondanse 2012).

4.7 ERVERV AV PASS I HVITERUSSLAND

Når en person skal få nytt pass ved den 25. eller 45. fødselsdagen, må vedkommende levere inn det gamle passet, fødselsattest og passfoto (det blir utstedt et såkalt *spravka* til bruk mens han/hun er uten pass, se ovenfor). Myndighetene kan også kreve tilleggsdokumentasjon som dokumentasjon på sivilstatus, fødselsattest for barna og/eller bevis på avtjent verneplikt eller på et ansettelsesforhold. Man må personlig søke om og hente passet (MILA 2005). Passet kan ikke sendes i posten. Innehaveren må selv møte opp og signere (på side 31) i passet. Dersom det ikke kreves spesielle kontroller, skal passet utstedes innen én måned. Ved utstedelsen sjekker utsteder om søker er etterlyst (Polens migrasjonsmyndigheter 2010). I særlige tilfeller kan pass utstedes etter 15 dager (Hviterusslands ambassade i Stockholm, e-postutveksling februar 2012).

I praksis er så godt som alle hviterussere i besittelse av et pass. Det kan ikke utelukkes at enkelte regimekritikere blir nektet pass eller at utstedelse tar urimelig lang tid (MILA 2005).

4.8 ERVERV AV PASS VED HVITERUSSISK AMBASSADE

Dersom man er bosatt i utlandet, har mistet passet eller fått det frastjålet, det er utgått, eller det ikke er flere ledige sider til visa, er det mulig å få nytt pass ved hviterussisk ambassade.¹¹ Forutsetningen er da at passets nummer begynner med PP,

¹⁰ Personer som har midlertidig opphold i utlandet, har et pass med passnummer som ikke begynner på PP.

¹¹ Det er Hviterusslands ambassade i Stockholm som har ansvar for konsulære saker som angår hviterussere bosatt i Norge.

som er koden for at vedkommende er permanent bostedsregistrert i utlandet. Videre må vedkommende være registrert ved den hviterussiske ambassaden. Dette siste kan imidlertid ordnes samme dag som søknad om nytt pass leveres. Det tar ca. tre måneder å få utstedt nytt pass (Hviterusslands ambassade i Stockholm, e-postutveksling februar 2012).

Dersom passet er mistet, må en person over 16 år legge fram følgende dokumenter for å få et nytt pass ved ambassaden (Hviterusslands ambassade, u.å.a):

- Søknad (eget skjema, såkalt Formula 1)
- Erklæring angående tapet av passet
- Fire fargebilder
- Fødselsattest dersom søker har barn under 16 år
- Dokumentasjon på sivilstatus
- Bekreftelse på permanent bostedstillatelse i utlandet
- Bekreftelse fra politiet om tap av passet
- Bekreftelse på betalt avgift for nytt pass (20 euro)

Dersom søker ønsker et PP-pass for første gang, må følgende dokumenter legges fram for ambassaden (Hviterusslands ambassade, u.å.a):

- Søknad (Formula 1, utstedt av ambassaden)
- Søkers pass
- Fire fargebilder
- Bekreftelse på permanent bostedstillatelse i utlandet
- Bekreftelse på betalt avgift for nytt pass (20 euro)

Dersom en person har et pass der nummeret ikke begynner med PP, betyr det at vedkommende ikke har søkt hviterussiske myndigheter om og fått innvilget permanent bostedsregistrering utenlands. Han er da fremdeles registrert som permanent bostedsregistrert i Hviterussland. I slike tilfeller må vedkommende reise til Hviterussland for å få utstedt nytt pass (Hviterusslands ambassade i Stockholm, e-postutveksling februar 2012). Søknad om å bli permanent bostedsregistrert utenlands, som altså innebærer, dersom den blir innvilget, at bostedsregistreringen i Hviterussland blir slettet, kan leveres hos den lokale avdelingen for statsborgerskap og migrasjon i Hviterussland eller ved den aktuelle hviterussiske ambassaden. Alle som får innvilget permanent bostedsendring til utlandet, får nytt pass med nummer som begynner med PP (Hviterusslands ambassade i Stockholm, e-postutveksling februar 2012). For øvrig må de som får et nytt PP-pass levere inn den militære håndboken, arbeidsbok og enkelte andre dokumenter. I praksis vil imidlertid mange som flytter permanent utenlands fortsette å reise på sitt gamle ikke-PP-pass (U.S. Department of State u.å.).

4.9 PASS TIL BARN FØDT UTENLANDS

Hovedregelen ved utstedelse av pass er at det skal skje der vedkommende er permanent bostedsregistrert. Dersom et barn er født i utlandet og ikke er blitt

registrert hos hviterussiske myndigheter, går man ut fra at barnet har samme bosted som (den hviterussiske) forelderen. Dersom da forelderen er registrert bosatt i Hviterussland må barnet reise til Hviterussland for å få utstedt pass. Dersom den hviterussiske forelderen derimot er registrert bosatt i utlandet, noe som innebærer at passnummeret starter med PP, og samtidig er registrert ved den hviterussiske ambassaden, kan ambassaden utstede pass til barnet (Hviterusslands ambassade i Stockholm, e-postutveksling februar 2012). Dersom det er nødvendig å reise til Hviterussland for å få nytt pass, må barnet få et laissez-passer ved ambassaden for å kunne få innreisetillatelse (Hviterusslands ambassade i Stockholm, e-postutveksling februar 2012).

4.10 INNDRAGELSE AV PASS

Det er vanlig at passet blir inndratt under militærtjenesten. Vernepliktsboka fungerer da som identitetsbevis innenlands. Folk som er under etterforskning eller soner en dom må også regne med å få inndratt passet (MILA 2005).

4.11 DØDSFALL

Når en person dør, skal passet sendes til Folkeregisteret. Dette utsteder en dødsattest. DISCS (u.å.) har informasjon om utseendet til og innholdet av hviterussiske dødsattester. Passet blir videresendt til den myndigheten som har utstedt passet, Innenriks- eller Utenriksdepartementet.

4.12 BIOMETRISKE PASS

Allerede for flere år siden annonserte Utenriksdepartementet i Hviterussland at landet planla innføring av biometriske pass innen 2007 (Ministry of Foreign Affairs u.å.). Arbeidet har imidlertid tatt lenger tid enn annonsert. I 2009 meldte nyhetsbyrået BelTA at det ble satt i verk et pilotprosjekt med biometriske pass (BelTA 2009). I januar 2012 skriver det samme nyhetsbyrået at Hviterussland snart vil innføre biometriske pass. Samtidig blir det opplyst at det gradvis skal innføres registrering av fingeravtrykk. Det er allerede obligatorisk for flere grupper, blant andre offentlige tjenestemenn og folk som skal inn i militæret (BelTA 2012).

5. LAISSEZ-PASSER

Dersom en hviterussisk statsborger i utlandet har mistet sitt pass, fått det ødelagt/stjålet eller passet er utgått, kan vedkommende få et laissez-passer ved et hviterussisk konsulat. Dette gjelder også for statsløse personer som har permanent oppholdstillatelse i Hviterussland. Keesing (u.å.) viser hvordan et laissez-passer ser ut.

Laissez-passer er et midlertidig reisedokument for én reise fra utlandet til Hviterussland. Ved ankomst Hviterussland skal dokumentet leveres til den lokale avdelingen for statsborgerskap og migrasjon.

For å kunne få et slikt retursertifikat, må følgende dokumentasjon legges fram:

- Egenerklæring som viser/forklarer omstendighetene rundt tapet/ødeleggelsen
- Dokument som bekrefter at forholdet er anmeldt til det lokale politiet i utlandet
- To fargebilder
- Bekreftelse på betalt avgift

Det koster 20 euro å få utstedt et laissez-passes. Ofre for menneskehandel, personer under 16 år og personer uten betalingsevne slipper å betale avgiften.

Dokumenter som er utstedt av utenlandske myndigheter, altså ikke-hviterussiske myndigheter, må oversettes til et offisielt språk, det vil si hviterussisk eller russisk, og være legalisert.

Dersom en person (barn) er født utenfor Hviterussland og er hviterussisk statsborger, må følgende dokumentasjon legges fram for å få et laissez-passes bevis (Hviterusslands ambassade u.å.b):

- Fødselsattest, oversatt til hviterussisk eller russisk og legalisert
- Utfylt søknad på eget skjema
- To like bilder, etter nærmere spesifikasjoner
- Passet til en hviterussisk person, en av foreldrene eller verge

En person som har mistet sitt pass, må i utgangspunktet ha et laissez-passes for å kunne returnere til Hviterussland. Dersom det hviterussiske passet er utgått, finnes det imidlertid også en mulighet for innreise uten laissez-passes dersom man kan bekrefte sin identitet på grensa (Polens migrasjonsmyndigheter 2010).

6. EKTESKAP OG EKTESKAPSATTEST

Inngåelse av ekteskap omtales i Hviterussland som registrering. Inngåelse og registrering innebærer altså det samme. Det er bare offentlige myndigheter som har vigselfmyndighet i Hviterussland, og alle ekteskap er borgerlige. Religiøse institusjoner har ikke vigselfmyndighet.

To hviterussere kan inngå ekteskap i selve Hviterussland, eller de kan gifte seg ved et hviterussisk konsulat. En hviterusser og en utlending kan også gifte seg i Hviterussland eller ved et konsulat. Ekteskap som er inngått i utlandet, men ikke på konsulater, blir anerkjent i Hviterussland dersom de er legalt inngått og ikke er i strid med den hviterussiske familielovens (1999) §§ 17-19, som dreier seg om blant annet forbud mot ekteskap mellom søsken, bigami og tvang.

Ved søknad om inngåelse av ekteskap (registrering) må partene legge fram:

- Søknad (denne fylles ut etter et intervju med vigselmannen)
- Pass
- Fødselsattest (frivillig, for å indikere etnisk tilhørighet)

- Dokumentasjon på status som ugift

I forbindelse med søknaden må det betales en avgift.

Skulle det være umulig eller svært vanskelig for begge parter å være til stede ved søknad om registrering, for eksempel på grunn av alvorlig sykdom, kan det gjøres unntak fra kravet om tilstedeværelse. Det er da tilstrekkelig at én av partene leverer en søknad som er undertegnet av begge. Myndighetene vil så kontrollere at den fraværendes underskrift er ekte.

Etter at gyldig søknad om ekteskap er levert, avtaler Folkeregisteret¹² med partene om når ekteskapet skal tre i kraft. Hovedregelen er at det skal gå minst 15 dager. I særlige tilfeller kan tidsrommet reduseres, eller økes med inntil tre måneder.

Før registrering av ekteskap mellom en hviterusser og en utlending med permanent oppholdstillatelse, må utlendingen levere inn søknad, gyldig pass og bostedsbevis. Passet skal være oversatt til hviterussisk eller russisk, og oversettelsen skal kontrolleres av det aktuelle konsulatet til utlendingen og av hviterussisk UD eller annet kompetent organ. Utlendingen må også levere inn dokumentasjon fra hjemlandets myndigheter på at vedkommende ikke er gift. En utlending som har midlertidig oppholdstillatelse, må levere inn passet eller et annet ID dokument som er registrert hos myndighetene i Hviterussland. Personer som tidligere har vært gift, skal levere inn dokumentasjon på at ekteskapet er oppløst, for eksempel en skilsmisseattest eller en dødsattest.

Hovedregelen er at både brud og brudgom skal være til stede ved registreringen, som er offentlig, sammen med to voksne vitner. Dette siste er imidlertid frivillig. Dersom paret ønsker det, kan Folkeregisteret arrangere en seremoni i forbindelse med registreringen. Skulle partene ikke kunne møte til selve registreringen, kan registreringen utsettes etter krav fra partene. Dersom partene ikke møter til registrering innen tre måneder fra søknad, og uten å ha oppgitt en grunn for uteblivelsen, blir søknaden ugyldiggjort.

Den alminnelige aldersgrensa for inngåelse av ekteskap er 18 år. Folkeregisteret kan redusere denne grensa med inntil tre år i følgende tilfeller: fødsel, graviditet og dispensasjon fra myndighetene.

Et ekteskapsdokument som er utstedt av utenlandske, autoriserte myndigheter som viser legalt inngått ekteskap i utlandet mellom hviterussisk statsborger(e), utenlandsk statsborger(e) eller statsløs(e) blir anerkjent i Hviterussland dersom det hviterussiske konsulatet har legalisert dokumentet (Internet portal 2004).

DISCS (u.å.) for Hviterussland viser utseendet til og innholdet av ekteskapsattester. For øvrig blir opplysninger om ekteskap/skilsmisse ført inn i passet.

¹² På engelsk brukes ofte betegnelsen Civil Registry Office. Den britiske ambassaden i Minsk (British Embassy u.å.) bruker Civil Marriage Registration Office om den delen av etaten som driver med ekteskapsregistrering. I dagligtalen brukes ofte den russiske forkortelsen ZAGS, som står for Zapis' Aktov Grazjdanskogo Sostojanija, dvs. "registrering av handlinger [knyttet til] sivilstatus".

7. FØRERKORT

Fører kortet er 74 x 105 mm stort, er i hard plast og har et integrert bilde av innehaveren. Det er gyldig i 10 år. Øverst på forsiden har kortet et dokumentnummer bestående av to bokstaver, fulgt av "No" og seks tall. Nederst på baksiden er det et annet dokumentnummer. Øverst på forsiden står det "fører kort" på hviterussisk og fransk (Permis de conduire). Innholdet er fylt ut på både hviterussisk og russisk. Det inneholder opplysninger om etternavn, fornavn, fødselsdato, fødselssted, gyldighet (gyldig til), dokumentnummer og utstedelsesdato. Keesing (u.å.) viser hvordan et fører kort ser ut.

Landinfo holder det for lite sannsynlig at fører kort er i bruk som identitetsdokument i Hviterussland, siden alle over 16 er forpliktet til å ha pass for å dokumentere identiteten sin. (Der hvor folk ikke er i besittelse av pass, er det andre dokumenter som erstatter det som identitetsdokument, jf. delen om pass ovenfor.)

8. UTSTEDELSE OG UTSENDING AV SIVILE DOKUMENTER

8.1 UTSTEDELSE AV DUPLIKATER OG KOPIER (I HVITERUSSLAND)

Folkeregisteret, Riksarkivet og lokale juridiske myndigheter utsteder originaler (sertifikater), duplikater og kopier av sivil dokumenter. Domstolene, riksadvokaten, notarius publicus, hviterussiske konsulater og departementer er eksempler på myndigheter som kan kreve å få utstedt en kopi av et sivil dokument.

Kopi av sivile dokumenter blir ikke utstedt til vanlige borgere.

Folkeregisteret, Riksarkivet og lokale juridiske myndigheter utsteder duplikater og kan gi skriftlig informasjon eller erklæringer om innhold i sivilarkivene til:

- Den som ber om opplysninger om seg selv
- Foreldre angående deres barns fødsel
- En persons verge
- En avdøds slektninger

En bekreftelse i original på at man ikke er gift, kan utstedes til den som henvender seg, eller dennes representant. Slike attester er aktuelle ved inngåelse av ekteskap i utlandet.

Original dokumenter av sivil dokumenter har ubegrenset gyldighet. Skriftlig informasjon om innhold i sivilarkivene er gyldig i seks måneder fra utstedelse (Brest-regionen 2009).

8.2 TILGANG TIL SIVILE DOKUMENTER FRA UTLANDET

Det er mulig for hviterussiske borgere i utlandet å få tilsendt både originaler og kopier av sivile dokumenter fra myndigheter i Hviterussland. I tilfeller hvor hviterussere ønsker å levere inn kopier av dokumenter i forbindelse med søknader i

utlandet, kan kopiene verifiseres av Utenriksdepartementet i Minsk. Dette gjelder dokumenter som fødsels-, ekteskaps-, skilsmisse- og dødsattest. Hviterussere i utlandet kan henvende seg til en ambassade for å få bistand til å få tilsendt slike sivildokumenter. Det gjelder også vandelsattest (U.S. Department of State u.å.).

For hvert ønsket dokument må det fylles ut søknad i to eksemplarer. Den hviterussiske ambassaden i Stockholm (u.å.c) opplyser at det er visse konkrete dokumenter den ikke kan være behjelpelig med å skaffe. Det gjelder for eksempel fødselsattest til en avdød. Enkelte typer dokumenter må den enkelte selv framskaffe, uten hjelp av ambassaden. Det gjelder typisk diplomer og vitnemål (Hviterusslands ambassade, u.å.c).

9. LEGALISERING OG VERIFISERING MED APOSTILLE

For flere typer dokumenter utstedt i Hviterussland kreves det legalisering eller verifisering med apostille for bruk i andre land. Det er det landet som skal motta dokumentet, for eksempel Norge, som avgjør hvilke typer dokumenter det skal kreves apostillering for, eventuelt legalisering, og for hvilke det ikke er nødvendig. Legalisering er en mer omfattende prosess enn verifisering med apostille.

Hviterussland og Norge er blant de nærmere 100 landene som har undertegnet Haag-konvensjonen av 5. oktober 1961 om avskaffelse av legalisering. Det innebærer at dokumenter fra Hviterussland ikke trenger å bli legalisert for å kunne brukes i Norge, bare verifisert med apostille. De 11 tidligere sovjetrepublikkene som har undertegnet Minsk-konvensjonen av 1993 *On Legal Assistance and Legal Relations in Civil, Family and Criminal Matters* krever verken legalisering eller apostillering for å godkjenne hverandres dokumenter (CRA u.å.).¹³ Hviterussland har for øvrig undertegnet bilaterale avtaler om samarbeid med Latvia, Litauen, Polen, Kina, Vietnam, Tsjekkia, Ungarn, Cuba og SUS-landene som også innebærer at det ikke er nødvendig med legalisering (Hviterusslands ambassade, u.å.d). Land som verken har undertegnet Haagkonvensjonen eller Minsk-konvensjonen krever legalisering for å godkjenne dokumenter.

Verifisering med apostille har å gjøre med et dokumentets troverdighet eller ekthet. Det innebærer en bekreftelse på at dokumentets signatur er autentisk, underskriverens funksjon/stilling og om stemplet er autentisk (Hviterusslands ambassade, u.å.d).

I Hviterussland er det Justisdepartementet, Utdanningsdepartementet, Utenriksdepartementet og Riksarkivet, avhengig av type dokument, som verifiserer med apostille. I Utenriksdepartementet i Minsk koster det fem euro å få et dokument legalisert/ verifisert med apostille. Prisen ved den hviterussiske ambassaden i Stockholm er 35 euro (Hviterusslands ambassade, u.å.a).

¹³ Av 15 tidligere sovjetrepublikker er det Estland, Latvia, Litauen og Tadsjikistan som ikke har undertegnet Minsk-konvensjonen.

Dokumenter utstedt i utlandet for bruk i Hviterussland må oversettes til russisk eller hviterussisk. Dersom oversettelsen er foretatt av hviterussiske myndigheter, trenger man ikke å verifisere selve oversettelsen. Det samme er tilfellet dersom russiske ambassader står for oversettelsen. Men ellers må også oversettelsen verifiseres med apostille.

Stater som har undertegnet Haag-konvensjonen er pliktig til å føre et register over alle dokumenter som har fått apostille, med nummer, dato, hvem som har undertegnet, m.m.

10. KORRUPSJON OG FORFALSKNING

10.1 KORRUPSJON

Kildene synes samstemte om at Hviterussland er blant verdens mest korrupte land og har vært det gjennom mange år. U.S. Department of State (2011) henviser til Verdensbanken, som hevder at korrupsjon er et alvorlig problem i Hviterussland. Da Aleksandr Lukasjenko ble valgt til president første gang i 1994, var det på et program der antikorrupsjon sto sentralt. Men lite har skjedd i praksis på dette området. Straffeforfølgning på grunn av korrupsjon er ofte selektiv, og i noen tilfeller politisk motivert. Korrupsjon er per definisjon kriminelt. Mange har derfor gjort seg skyldig i kriminalitet, og myndighetene kan deretter slå til mot dem de ønsker å ramme. Riksadvokaten opplyser at det i 2010 ble registrert til sammen 3637 tilfeller av korrupsjon (U.S. Department of State 2011).

Særlig innen handel, industri og jordbruk er det mye korrupsjon. Men også innen tjenester som offisielt skal være gratis, som helse og utdanning, er det mye korrupsjon (Silitski & Pikulik 2011).¹⁴ Småkorruptsjon i politiet er svært utbredt. I 2010 ble det åpnet 140 korrupsjonsrelaterte straffesaker mot politifolk (U.S. Department of State 2011).

Korrupsjonen er betydelig i Hviterussland (Utrikesdepartementet 2010). Forvaltningen er velorganisert og effektiv, men det finnes ingen åpenhet og innsyn. Den enkelte må ofte betale for å få informasjon om hvor og når en sak skal behandles. Arven fra Sovjetunionen med byråkratisk uforutsigbarhet og maktmisbruk lever videre. Lønningene i den offentlige forvaltningen er lave. Korrupsjonen og uforutsigbarheten i forvaltningen gjør at mange føler en generell mistro til systemet (Utrikesdepartementet 2010).

Statens dominerende rolle i økonomien, mangel på innsyn og regjeringens manglende pålitelighet gir grobunn for korrupsjon (Freedom House 2011).

Transparency International (2011) sin *Corruption Perceptions Index* for 2011 plasserer Hviterussland på 143. plass over verdens minst korrupte land. I alt er det 182 land på lista. Det er en tilbakegang fra året før da landet stod på 127. plass av

¹⁴ Vitali Silitski og Alexei Pikulik er forfatterne av kapitlet om Hviterussland i Freedom House sin rapport *Nations in Transit 2011*. I en fotnote i rapporten (s. 103) heter det at meninger som kommer til uttrykk i rapporten, er forfatternes.

178 land (Transparency International 2010). Hviterussland fikk i 2011 2,4 poeng på en skala fra 0 til 10, der 0 er svært korrupt mens 10 er fritt for korrupsjon (Transparency International 2011).

Freedom House (Silitski & Pikulik 2011) gir Hviterussland 6,00 på en skala fra 1 til 7, der 7 er mest korrupt.¹⁵

Forsøk fra regjeringen på å bekjempe korrupsjon, har ofte ført til nye former for korrupsjon eller at korrupsjonen har tatt andre veier. Bekjempelse av korrupsjon ved opptaksprøver til universiteter, ble ansett for å ha vært vellykket. Men i stedet begynte lærerne å kreve bestikkelser i forbindelse med eksamener (Silitski & Pikulik 2011).

Offisielt forsøker myndighetene å bekjempe korrupsjonen. Presidenten har gjennom flere år varslet hardere tiltak mot korrupsjon (General Prosecutor's Office 2007). Lovgivning som på papiret tar sikte på å bekjempe korrupsjon, er innført. For eksempel ble en egen antikorrupsjonslov innført i 2008. Men dels mangler det politisk vilje til effektivt å iverksette konkrete tiltak, dels er tiltakene selektive. Hviterussland er et lite åpent samfunn. Det er for eksempel liten åpenhet med hensyn til hva som er presidentens personlige midler og hva som tilhører staten. Dermed blir det enkelt å skjule mye av korrupsjonen (U.S. Department of State 2011).

Noen ganger blir profilerte personer dømt til lange fengselsstraffer for korrupsjon. Myndighetene lagde mye publisitet rundt dommen mot en tidligere aktor i Minsk som fikk sju års fengselsstraff for å ha tatt imot bestikkelser for å "løse" flere straffesaker. Men på den annen side har flere journalister blitt angrepet og trakassert mens de har drevet undersøkende journalistikk med sikte på å avdekke korrupsjon. Også etterforskere hos påtalemyndigheten, blant andre Svetlana Baikova, har blitt trakassert og arrestert etter å ha avdekket korrupsjon blant høyerestående embetsmenn (Silitski & Pikulik 2011). Baikova er kjent for å ha etterforsket korrupsjon blant KGB-folk, tollfunksjonærer og høyerestående politifolk (RFE/RL 2010).

Et noe mer uortodoks tiltak for å bekjempe korrupsjon har vært å ta med tjenestemenn som jobber i sektorer der korrupsjon er særlig utbredt, til staffeanstalter. Påtalemyndigheten som står bak ideen og gjennomføringen hevder at hensikten er å gi de besøkende et realistisk syn på hva som venter dem dersom de inngår i korrupsjon. Samtidig legger de ikke skjul på at besøket nok er ment å skulle virke avskrekkende (RT 2010).

10.2 FORFALSKNINGER OG EKTE DOKUMENTER MED MANIPULERTE OPPLYSNINGER

Hviterussland er altså et land med mye korrupsjon. Det kan derfor ikke helt utelukkes at enkelte kan bestikke seg til et pass eller et annet dokument med manipulert innhold. Det kan heller ikke utelukkes at det er mulig å skaffe dokumenter som på annet vis er forfalsket. Imidlertid blir det antatt at det forekommer relativt sjeldent. Derimot er det kanskje mer vanlig å skaffe falske

¹⁵ Karakteren 6,00 reflekterer en konsensus mellom Freedom House, dens rådgivere og Vitali Silitski og Alexei Pikulik, forfatterne av kapitlet om Hviterussland i Freedom House sin rapport *Nations in Transit 2011*. Det framgår av en fotnote på s. 103 i Silitski & Pikulik (2011).

legitimasjonspapirer og reisedokumenter fra utlandet, for eksempel russiske pass (MILA 2005).

10.2.1 Forfalskninger

Et dokument kan være falskt i sin helhet. En rekke nettsteder tilbyr slike falske dokumenter. Landinfo har ingen informasjon om i hvilket omfang slike dokumenter er i bruk.

Hviterussland er i ferd med å innføre biometriske pass. Slike pass er vanskeligere å forfalske enn de nåværende passene.

10.2.2 Dokumenter med uriktige opplysninger

Et dokument kan i seg selv være ekte nok, men innholdet er ikke i samsvar med objektive fakta, slik at det inneholder feilaktige opplysninger. Grunnene til det kan være flere. Det kan skyldes slurv ved utfyllingen av dokumentet eller at grunnlagsmaterialet i arkivene inneholder feil. Gjennom flere år har informasjonen i arkivene blitt overført til elektronisk form, noe som gjør at feil kan oppstå. Enkelte informasjoner er basert på opplysninger gitt av den enkelte. Det gjelder blant annet opplysninger om etnisk tilhørighet.

Om det bevisst blir utstedt dokumenter med falskt innhold, er det vanskelig å si noe sikkert om. Landinfo har ingen sikre opplysninger om et eventuelt omfang av dette. Inntrykket vårt er at når det betales bestikkelser, så er det for i det hele tatt å få utstedt et dokument eller for å gjøre at utstedelsen skjer raskere, og ikke for å få et dokument med et falskt innhold.

11. REFERANSER

Skriftlige kilder

- BelTA (2009, 31. mars). Belarus presents pilot biometric passports. *BelTA*. Tilgjengelig fra <http://news.belta.by/en/news/society?id=350723> [lastet ned 14. februar 2012]
- BelTA (2012, 25. januar). Belarus may launch biometric passports soon. *BelTA*. Tilgjengelig fra <http://news.belta.by/en/news/society?id=672560> [lastet ned 14. februar 2012]
- [Brest-regionen] (2009, 14. april). *Record and registration services*. Brest-Lublin: United Information System of Interaction of Population and Authorities of the Cross-border Region. Tilgjengelig fra http://www.brest-lublin.info/topic_en.php?tid=258 [lastet ned 19. mars 2012]
- British Embassy (u.å.). *How to register a marriage or birth*. Minsk: British Embassy. Tilgjengelig fra <http://ukinbelarus.fco.gov.uk/en/help-for-british-nationals/living-in-belarus/register-marriage-or-birth> [lastet ned 5. mars 2012]
- CRA, dvs. Civil Registry Agency in Georgia (u.å.). *Apostille*. Tbilisi: CRA. Tilgjengelig fra http://passport.gov.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=74 [lastet ned 11. februar 2012]
- DISCS (u.å.). *Document Information System Civil Status*. Amsterdam: DISCS. Tilgjengelig fra <https://jablis.net/discs/discs?cmd=login> [lastet ned 24. april 2012]

Dette er en nederlandsk dokumentdatabase. Den er en betaltjeneste og dermed ikke offentlig tilgjengelig, men utlendingsforvaltningen har tilgang til den gjennom Landdatabasen.

- English Translation for Immigration (u.å.). *Belarusian Birth Certificate Translation*. San Diego: English Translation for Immigration/ACR Systems. Tilgjengelig fra <http://www.online-languagetranslators.com/belarusian-birth-certificate-translation.htm> [lastet ned 19. mars 2012]
- [Familieloven] (1999, 9. juli). *Kodeks Respubliki Belarus o brake i semje [Ekteskaps- og familieforskriften for Republikken Hviterussland]*. Minsk: National Legal Internet Portal of the Republic of Belarus. Tilgjengelig fra <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=HK9900278&p2=%7bNRPA%7d> [lastet ned 19. mars 2012].
- Freedom House (2011). *Freedom in the World: Belarus*. Washington, D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2011/belarus> [lastet ned 23. februar 2012]
- General Prosecutor's Office (2007, 31. august). *Head of State being informed about results of struggle against corruption in the country*. Minsk: General Prosecutor's Office of the Republic of Belarus. Tilgjengelig fra <http://prokuratura.gov.by/en/main.aspx?guid=11936> [lastet ned 5. mars 2012]

- Grigoriev, P. (2007, 27. juni). *About Mortality Data For Belarus*. Rostock: Max Planck Institute For Demographic Research. Tilgjengelig fra http://www.demogr.mpg.de/publications%5Cfiles%5C2696_1186072234_1_BLRcom.pdf [lastet ned 5. mars 2012]
- [Haag-konvensjonen] (1961, 5. oktober). *Convention Abolishing the Requirement of Legalisation for Foreign Public Documents*. Haag: Hague Conference on Private International Law. http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=41 [lastet ned 17. februar 2012]
- Hviterusslands ambassade (u.å.a). *Pasport grazhdanina Respubliki Belarus [Pass for borgere av republikken Hviterussland]*. Stockholm: Hviterusslands ambassade. Tilgjengelig fra <http://sweden.mfa.gov.by/rus/questions/passports/> [lastet ned 19. mars 2012]
- Hviterusslands ambassade (u.å.b). *Svidjetjelstvo na vozvrasjtsjenije v Respubliku Belarus [Attest på retur til republikken Hviterussland]*. Stockholm: Hviterusslands ambassade. Tilgjengelig fra <http://sweden.mfa.gov.by/rus/questions/snv/> [lastet ned 19. mars 2012]
- Hviterusslands ambassade (u.å.c). *Istrebovanije dokumentov [Innhenting av dokumenter]*. Stockholm: Hviterusslands ambassade. Tilgjengelig fra http://sweden.mfa.gov.by/rus/questions/documents_from_rb/ [lastet ned 19. mars 2012]
- Hviterusslands ambassade (u.å.d). *Legalizatsija (prostavljenije apostilja) [Legalisering (apostille)]*. Stockholm: Hviterusslands ambassade. Tilgjengelig fra <http://sweden.mfa.gov.by/rus/questions/legalization/> [lastet ned 19. mars 2012]
- [Internet portal] (2004, 27. februar). *Marriage*. Minsk: National Legal Internet Portal of the Republic of Belarus. Tilgjengelig fra <http://law.by/main.aspx?guid=8711> [lastet ned 13. februar 2012]
- Keesing (u.å.). *Documentchecker*. Amsterdam: Keesing Reference Systems. Tilgjengelig fra <http://www.documentchecker.com/> [lastet ned 1. november 2011]

Dette er en betalingstjeneste og dermed ikke offentlig tilgjengelig, men utlendingsforvaltningen har tilgang til den gjennom Landdatabasen.

- Landinfo, Migrationsverket & UVI (2007). *Report. Fact finding mission. Belarus. 21.-26. January 2007*. Oslo/Norrköping/Helsingfors: Landinfo, Migrationsverket & UVI.
- MILA (2005, 16. august). *Focus Weissrussland. Ausweise und Ausreise*. Bern-Wabern: MILA.
- Ministry of Foreign Affairs (u.å.). *Belarus to Introduce Biometric Travel Passports*. Minsk: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra http://www.mfa.gov.by/en/press/news_mfa/b51047e1dce50c12.html [lastet ned 14. februar 2012]

- [Polens migrasjonsmyndigheter] (2010, juni). *Białoruś. Sytuacja Migracyjna. 9.-17. april 2010. [Hviterussland. Migrasjonssituasjonen. 9.-17. april 2010]*. Warszawa: Polens migrasjonsmyndigheter.
- [Riksarkivet i Hviterussland] (u.å.). *Archives of Civil Registry Offices ZAGS*. Minsk: Archives of Belarus. Tilgjengelig fra <http://archives.gov.by/eng/index.php?id=673706> [lastet ned 5. mars 2012]
- RFE/RL, dvs. Radio Free Europe/Radio Liberty (2010, 3. mars). Top Investigator Arrested In Belarus. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra http://www.rferl.org/content/Top_Investigator_Arrested_In_Belarus_/1973846.html [lastet ned 5. mars 2012]
- RT (2010, 26. mars). Belarus bars the way for corruption. *RT*. Tilgjengelig fra <http://rt.com/news/jail-trips-belarusian-officials/> [lastet ned 5. mars 2012]
- Silitski, G. & Pikulik, A. (2011). *Nations in Transit 2011: Belarus*. Washington, D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/inline_images/NIT-2011-Belarus.pdf [lastet ned 21. februar 2012]
- [Statsborgerskapsloven] (2002, 1. august). *Law of the Republic of Belarus on Citizenship*. Minsk: President of the Republic of Belarus A. Lukashenko. Tilgjengelig fra [http://eudo-citizenship.eu/NationalDB/docs/BELA%20Law%20of%20the%20Republic%20of%20Belarus%20of%201%20August%202002%20\(English%20Version\)%20\(Consolidated%202006\).pdf](http://eudo-citizenship.eu/NationalDB/docs/BELA%20Law%20of%20the%20Republic%20of%20Belarus%20of%201%20August%202002%20(English%20Version)%20(Consolidated%202006).pdf) [lastet ned 16. mars 2012]
- Transparency International (2010). *Corruption Perceptions Index 2010*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results [lastet ned 21. februar 2012]
- Transparency International (2011). *Corruption Perceptions Index 2011*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/> [lastet ned 24. april 2012]
- Ulasiuk, I. (2011, april). *Country Report: Belarus*. Firenze: EUDO Citizenship Observatory. Tilgjengelig fra <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/Belarus.pdf> [lastet ned 13. februar 2012]
- U.S. Department of State (u.å.). *Belarus Reciprocity Schedule: Documents Belarus*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra http://travel.state.gov/visa/fees/fees_5455.html?cid=8963# [lastet ned 23. mars 2012]
- U.S. Department of State (2011, 8. april). *2010 Human Rights Report: Belarus*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eur/154414.htm> [lastet ned 12. mars 2012]
- Utrikesdepartementet (2011). *Mänskliga rättigheter i Vitryssland 2010*. Stockholm: Utrikesdepartementet. Tilgjengelig fra <http://www.manskligarattigheter.gov.se/php/rapporter/documents/Europa%20o>

[ch%20Centralasien/Vitryssland%2C%20MR-rapport%202010.pdf](#) [lastet ned 27. februar 2012]

- Wikipedia. *Belarusian passport* (sist endret 18. desember 2011). Tilgjengelig fra http://en.wikipedia.org/wiki/Belarus_passport [lastet ned 5. mars 2012]

Muntlige kilder

- Hviterusslands ambassade i Sverige. E-postutveksling 9.-23. februar 2012.
- Norges ambassade i Russland. E-post rundt bruk av russisk innenrikspass ved innreise til SUS-land, 26. mars 2009.
- Polens migrasjonsmyndigheter. E-postkorrespondanse mars 2012.